

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาเรื่อง ราคาหนังสือ โค-กระบือ ตกต่ำ

อ.พ. 3/2563 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 3/2563
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2244 2070-2

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาเรื่อง ราคาหนังสือ โค-กระบือ ตกต่ำ

(นายอนุชา น้อยวงศ์ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นางอรวรรณ พันธุ์เป็รื่อง

นางสุภาวดี ตันตระกูล

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางสุภัทร คำมุงคุณ

นายวิริยะ คล้ายแดง

นายจිරณทัย ชาญเชิงพานิช

นางสาวอุไร ธรรมเพชร

นางสาวสุนันท์ เจสละ

นางสาวสุพรรณนิศา พรหมบุตร

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2

วิทยากรเชี่ยวชาญ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

มกราคม 2563

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. **หลักการ :** เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาศึกษาเรื่องราคาหนังสือโคและกระป๋องตกต่ำ

2. **เหตุผล :** ด้วยราคาหนังสือโคและกระป๋องตกต่ำมาก เนื่องจากโรงงานฟอกหนัง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ (ตำบลบางปู) นำหนังสือโคและกระป๋องจากต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก โดยมีการยกเว้นภาษีและนำหนังสือโคและกระป๋องเหล่านั้นมาใช้ในอุตสาหกรรม และกตรราคาหนังสือโคและกระป๋องในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยกลายเป็นที่รองรับขยะพิษ (การนำหนังสือโคและกระป๋องจากต่างประเทศ) มาฟอกในประเทศไทย มีการนำน้ำเสียไหลลงอ่าวไทย และไม่ใส่ใจในการซื้อหนังสือโคและกระป๋องในประเทศไทยเลย จากเดิมหนังสือโคและกระป๋องราคา กิโลกรัมละ 35 บาท ปัจจุบันราคา 5 บาท ยังไม่มีผู้ซื้อ (ราคาหนังสือ) ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของแผ่นดิน

3. **สรุปสาระสำคัญ :** เอกสารประกอบการพิจารณาดังกล่าวได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมหนังสือซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจปศุสัตว์ ธุรกิจฟอกหนังสัตว์ และธุรกิจผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง โดยมีสาระสำคัญดังนี้ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมหนังสือมีโรงงานเกี่ยวกับการฟอกหนังจำนวน 205 โรงงาน มีเงินลงทุน 8 พันกว่าล้านบาท มีจำนวนคนงานมากกว่า 7 พันคน มีปริมาณการผลิตหนังฟอกรวมกันประมาณปีละ 30,000 ตันต่อเดือน และหนังดิบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) ที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอกหนังเป็นหนังดิบและกระป๋อง มีการนำเข้าหนังดิบจากต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 80 และใช้หนังดิบภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 20 เนื่องจากปริมาณหนังดิบในประเทศมีไม่เพียงพอ และมีการเลี้ยงโคและกระป๋อง อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดรอยแผลขีด ข่วน การฆ่าชำแหละและการรักษาไม่ถูกวิธี ทำให้หนังดิบไม่มีคุณภาพ รวมทั้งได้มีการยกเว้นอากรศุลกากร หรือบางรายการมีการลดอัตราอากรเหลือ ร้อยละ 5 ส่งผลให้อุตสาหกรรมหนังสือนิยมนำเข้าหนังสือจากต่างประเทศ ทำให้ราคาหนังสือโคและกระป๋องในประเทศตกต่ำ จากราคาเฉลี่ยในปี 2552-2558 ประมาณ กิโลกรัมละ 43 บาท ลดลงเหลือ กิโลกรัมละ 25 บาท ในปี 2560 และในปัจจุบันลดลงเหลือ กิโลกรัมละ 9 บาท นอกจากนี้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตหนังฟอกจะเกิดน้ำเสียขึ้นและมีกลิ่นเหม็นรุนแรง ซึ่งอุตสาหกรรมหนังสือจำเป็นต้องมีการบำบัดของเสียและควบคุมกลิ่นให้อยู่ในมาตรฐานก่อนปล่อยทิ้งสู่ธรรมชาติ ทั้งนี้กรมการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร (2562) ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาราคาหนังสือตกต่ำไว้ดังนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณากำหนดมาตรการที่สามารถช่วยยกระดับราคาหนังดิบโคและกระป๋องในประเทศให้สูงขึ้น รวมถึงกำหนดมาตรการที่สามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน 2) รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้เกิดการนำหนังดิบโคและกระป๋องภายในประเทศเกรดซีไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เจลาตินฮาลาล 3) เสนอกระทรวงกลาโหมเพื่อขอให้พิจารณาสนับสนุนการใช้หนังดิบโคและกระป๋องภายในประเทศผลิตรองเท้าทหารเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้หนังดิบของไทย นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรพัฒนาคุณภาพหนังสือโคและกระป๋องในประเทศให้ได้มาตรฐานโดยส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงโคและกระป๋องที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการเพื่อให้ได้คุณภาพหนังสือที่ดี รวมถึงต้องปรับปรุงวิธีการชำแหละหนังสัตว์และวิธีการเก็บรักษาหนังสัตว์ดิบด้วย ตลอดจนส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมแปรรูปหนังดิบโคและกระป๋องเพื่อเพิ่มมูลค่า

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเรื่อง ราคาหนังสือ โค-กระบือ ตกต่ำ (นายอนุชา น้อยวงศ์ เป็นผู้เสนอ)	1
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	8
- พิกัดอัตราศุลกากร	8
- ข้อมูลการนำเข้าหนังสือโคและกระบือของไทย	10
- สถิติจำนวนโรงงานหมักแต่ง ข้าแหละ อบ ปนหรือบด ฟอก ชัดและแต่งสำเร็จ อัดให้เป็น ลายนูน หรือเคลือบสีหนังสือ	13
- บทความจากสื่อมวลชน	14

ส่วนที่ 1
สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเรื่อง
ราคาหนังสือ โค-กระบือ ตกต่ำ
(นายอนุชา น้อยวงศ์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาเรื่อง ราคาหนังสือ
โค-กระบือ ตกต่ำ

เหตุผล

เนื่องด้วยราคาหนังสือโคกระบือตกต่ำมาก เนื่องจากโรงงานพอกหนัง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัด
สมุทรปราการ (ตำบลบางปู) นำหนังโค กระบือจากต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก โดยมีการยกเว้นภาษี
และนำหนังโค กระบือเหล่านั้นมาใช้ในอุตสาหกรรมและกตราคาหนังสือโค กระบือในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทย
กลายเป็นที่รองรับขยะพิษ (การนำหนังโค กระบือจากต่างประเทศ) มาพอกในประเทศ มีการนำน้ำเสียไหลลงอ่าวไทย
และไม่ใส่ใจในการซื้อหนังโค กระบือในประเทศเลย จากเดิมหนังโค กระบือ ราคา กิโลกรัมละ 35 บาท
ปัจจุบัน ราคา 5 บาท ยังไม่มีผู้ซื้อ (ราคาหนังสือ) ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ
ของแผ่นดิน

ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์

อุตสาหกรรมหนังสือสัตว์ เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยสามารถส่งออกหนังสือสัตว์และผลิตภัณฑ์หนังสือสัตว์สร้างรายได้ให้กับประเทศ นอกจากนั้นแล้ว อุตสาหกรรมหนังสือสัตว์ยังเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับผู้เลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ โดยจากสถิติที่ผ่านมามีปี 2560-2562 มีการเลี้ยง โคเนื้อ โคนม และกระบือ รวมถึงมีจำนวนเกษตรกรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้¹

ปี	โคเนื้อ		โคนม		กระบือ	
	จำนวน (ตัว)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
2560	4,876,228	792,148	584,327	17,348	1,029,924	205,664
2561	5,445,351	828,477	623,427	17,925	1,181,023	217,539
2562	5,871,807	871,508	666,311	18,850	1,226,785	218,257

ทั้งนี้ อุตสาหกรรมหนังสือสัตว์มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ประกอบด้วย²

1) อุตสาหกรรมต้นน้ำ ได้แก่ ธุรกิจปศุสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อการบริโภคมากกว่าเพื่อการขายหนังสือแก่วางงานพอกหนังสือ ทำให้หนังสือที่ได้อิงมาตรฐานคุณภาพที่ดี รวมทั้งการขาดความร่วมมือระหว่างธุรกิจปศุสัตว์และอุตสาหกรรมพอกหนังสือ ส่งผลให้ขาดความได้เปรียบในการแข่งขันทางด้านราคา และเสียเปรียบผู้ประกอบการจากต่างประเทศซึ่งถือเป็นคู่แข่งหลักที่สำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบการจำเป็นต้องสั่งหนังสือดิบที่มีคุณภาพจากต่างประเทศเพื่อให้ได้สินค้าที่มีมาตรฐาน

2) อุตสาหกรรมกลางน้ำ ได้แก่ ธุรกิจพอกหนังสือ โดยในปัจจุบันมีการร่วมมือจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมพอกหนังสือไทยและความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมพอกหนังสือและธุรกิจปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคและกระบือเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณวัตถุดิบในประเทศ และลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ นอกจากนั้นแล้ว ภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนการออกแบบลวดลายให้กับอุตสาหกรรมพอกหนังสือเพื่อให้หนังสือพอกมีคุณภาพในด้านการออกแบบมากขึ้น

3) อุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนังและรองเท้า โดยในปัจจุบันยังขาดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างกัน ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้งสมาคมเครื่องหนังและสมาคมผู้ผลิตรองเท้าไทย ประกอบกับการที่ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีนและเวียดนามที่มีความได้เปรียบในเรื่องของค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า

¹กรมปศุสัตว์. (ม.ป.ป.). ข้อมูลเกษตรกร/ปศุสัตว์. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <http://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/247-report-thailand-livestock>

²สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2559). ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovative SMEs) : ประเภทธุรกิจแฟชั่น. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER039/GENERAL/DATA/0000/00000417.PDF>

โดยห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมหนังและผลิตภัณฑ์หนัง ประกอบด้วย³

- 1) ธุรกิจหลัก (Core Activities) ได้แก่ ฟอกหนัง ส่วนผลิตภัณฑ์หนังประกอบไปด้วย เครื่องหนัง และรองเท้า ส่วนใหญ่เป็น SMEs
- 2) ซัพพลายเออร์ (Suppliers) ได้แก่ บริษัท/ตัวแทนนำเข้าวัตถุดิบ บริษัทสารเคมี บริษัทเครื่องจักร เป็นต้น
- 3) สถาบันการศึกษา (Education and Training Institutes) ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และสถาบันด้านหนังและผลิตภัณฑ์หนังโดยเฉพาะ เช่น สถาบันอบรมในทางอาชีพ เป็นต้น
- 4) สมาคมและกลุ่มธุรกิจ (Cluster Organization) ได้แก่ สมาคมเครื่องหนังไทย สมาคมรองเท้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนัง สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กลุ่มอุตสาหกรรมรองเท้า) เป็นต้น
- 5) ธุรกิจที่ให้บริการสนับสนุน (Service Providers) ได้แก่ บริษัทออกแบบ บริษัทและตัวแทนส่งออก บริษัทขนส่ง สถาบันการเงิน บริษัทท่อและบรรจุ ผู้นำเข้าสินค้าและตัวแทน เป็นต้น
- 6) หน่วยงานภาครัฐ (Government Agencies) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น
- 7) อุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมที่มีส่วนช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมหนังและผลิตภัณฑ์หนัง ได้แก่ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสื่อและโฆษณา อุตสาหกรรมบริการเกษตร เป็นต้น

การจำแนกหนังสัตว์ในอุตสาหกรรมหนังและเครื่องหนัง

สำหรับในอุตสาหกรรมหนังและเครื่องหนัง โดยปกติทั่วไปหนังสัตว์ที่ใช้จำแนกตามลักษณะได้ 4 ชนิด ดังนี้⁴

- 1) หนังสด (Fresh Hides and Skins) หมายถึง หนังสัตว์ชำแหละ
- 2) หนังดิบ (Raw Hides and Skins) หมายถึง หนังสัตว์ที่ได้จากโรงงานฆ่าสัตว์หรือหนังสดที่ยังไม่ได้ผ่านกรรมวิธีการฟอกหนังแต่จะผ่านกรรมวิธีการเก็บรักษาในลักษณะต่าง ๆ คือ หนังแช่น้ำเกลือ (Brine Cure) หนังหมักเกลือ (Wet Salted Hide) หนังตากแห้ง (Dried Hides) หนังอาบน้ำยา (Arsenicated Hide) และหนังหมักเกลือตากแห้ง (Dry Salted Hide)
- 3) หนังฟอกกึ่งสำเร็จรูป (Wet Blue) หมายถึง หนังที่ยังฟอกไม่เสร็จสมบูรณ์ยังขาดกรรมวิธีการผลิตอีก 1 ช่วง ซึ่งขึ้นอยู่กับกรรมวิธีของแต่ละโรงงานเพื่อผลิตเป็นหนังฟอกสำเร็จรูปต่อไป
- 4) หนังฟอกสำเร็จรูป (Leather) หมายถึง หนังดิบที่นำไปแช่น้ำเกลือแล้ว หรือน้ำยาเคมี เพื่อเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติภายในของหนังสัตว์ให้ปราศจากการเน่าเปื่อยและสามารถนำมาตัดแปดแปลง เช่น การย้อมสี อัดลาย เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์หนังต่าง ๆ ต่อไป

³สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2552). รายงานภาวะเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สาขาเครื่องหนังและรองเท้า. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/008_leather-footwear-20171023235112.pdf

⁴บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). (ม.ป.ป.). ลักษณะการประกอบธุรกิจ. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <http://market.sec.or.th/public/ipos/IPOSGetFile.aspx?TransID=96350&TransFileSeq=8>

การฟอกหนัง

การฟอกหนังแบ่งเป็น 2 แบบ และมีข้อดี ข้อเสีย ได้แก่⁵

1) การฟอกฝาด (Vegetable Tanning) เป็นการนำแทนนิน (Tannin) สารสกัดธรรมชาติจากส่วนต่าง ๆ ของพืช มาใช้ในการฟอกหนัง โดยวิธีนี้จะใช้เวลาประมาณ 1-3 เดือน เพื่อปรับสภาพหนังให้นุ่มโดยไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อดี : การฟอกฝาดเป็นวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หนังที่ได้ก็จะมีคุณสมบัติแบบธรรมชาติ ยิ่งใช้นาน ยิ่งสวย

ข้อเสีย : มีขั้นตอนที่เยาะ ใช้เวลานาน ทำให้หนังฟอกฝาดมีราคาสูง

2) การฟอกโครม (Chrome Tanning) เป็นการฟอกหนังโดยใช้สารเคมี ได้แก่ โครเมียมซัลเฟต วิธีนี้จะทำให้หนังที่ได้มีสีฟ้า และเรียกว่า “Wet Blue” โดยจะใช้เวลาประมาณ 1-2 วันเท่านั้น ปัจจุบันการฟอกโครมมีการเปลี่ยนวิธีไปหลากหลาย เพื่อสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

ข้อดี : ใช้เวลาน้อย สารเคมีราคาไม่สูง ทนต่อความร้อนและความชื้นดีกว่า

ข้อเสีย : โรงฟอกหนังต้องมีการบำบัดสารเคมี และไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันหนังส่วนใหญ่จะฟอกด้วยวิธีการฟอกโครม ซึ่งประหยัดเวลาและต้นทุนมากกว่า ซึ่งเหมาะกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปในโรงงานที่ต้องการปริมาณมาก

ในขณะที่หนังฟอกฝาดจะนิยมขายเป็นแผ่นเพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าแฮนด์เมด และงานคราฟต์ต่าง ๆ โดยหนังฟอกฝาด มีราคาเฉลี่ยสูงกว่าหนังฟอกโครม ประมาณ 2-3 เท่า

วัตถุดิบหลัก

วัตถุดิบหลักสำหรับอุตสาหกรรมฟอกหนัง ประกอบด้วยหนังดิบและสารเคมีชนิดต่าง ๆ โดยอุตสาหกรรมฟอกหนังของไทยมีปริมาณการผลิตหนังฟอกรวมกันประมาณปีละ 30,000 ตันต่อเดือน และหนังดิบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) ที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอกหนังเป็นหนังโคและกระบือ มีการนำเข้าหนังดิบจากต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 80 และใช้หนังดิบภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 20 แหล่งนำเข้ามาจากเกาหลีใต้ ได้หวัน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย จีน บราซิล สหภาพยุโรป และแอฟริกาใต้⁶ เนื่องจากมีปริมาณหนังดิบในประเทศไม่เพียงพอ และมีการเลี้ยงโคและกระบือ อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดรอยแผลขีด ข่วน การฆ่า ข้ำแหละและการรักษาไม่ถูกวิธี ทำให้หนังดิบไม่มีคุณภาพ⁷

จากสถิติการนำเข้าหนังดิบจากต่างประเทศ (HS : 4101 หนังดิบของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า (สด ไล่เกลือ แห้ง ไล่ปูนขาว หมักหรือทำให้ไหม้เสียโดยวิธีอื่น แต่ต้องไม่ฟอก ไม่ตกแต่งแบบพาร์ชเมนต์ หรือไม่จัดทำมากไปกว่านี้) จะเอาขนออกหรือผ่าหรือไม่ก็ตาม) ในปี 2560 พบว่ามีปริมาณนำเข้า จำนวน 96,101 ตัน

⁵ Leather 101 – ประวัติเครื่องหนัง ขั้นตอนการทำ และแบรนด์เครื่องหนัง. (2562). สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <https://craftnroll.net/craft-101/leather-101-material/>

⁶ สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนังไทย. (ม.ป.ป.). ความเป็นมา แหล่งหนัง. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <https://thaitanning.org/>

⁷ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2559). ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovative SMEs) : ประเภทธุรกิจแฟชั่น. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER039/GENERAL/DATA0000/00000417.PDF>

ปี 2561 จำนวน 125,478 ตัน และปี 2562 (มกราคม-พฤศจิกายน) มีปริมาณนำเข้า 82,220 ตัน มีมูลค่าหลายพันล้านบาทต่อปี⁸ และได้ยกเว้นอากรตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การลดอัตราอากรและการยกเว้นอากรศุลกากรตามมาตรา 12 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530⁹

ปัญหาราคาหนังโคและกระป๋องภายในประเทศ

จากการประชุมคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้มีการพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปศุสัตว์ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2562 โดยได้กล่าวถึงราคาหนังโคและกระป๋อง หมักเกลือ มีราคา 9 บาทต่อกิโลกรัม จากราคาเฉลี่ยในปี 2552-2558 ราคา 43 บาทต่อกิโลกรัม ส่งผลให้ราคาหนังสดจากโรงเชือด มีราคา 3-4 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรเลี้ยงโคและกระป๋อง ผู้รวบรวมหนังและโรงเชือดที่อยู่ในอุตสาหกรรมหนังดิบโคและกระป๋องภายในประเทศ¹⁰ ขณะที่ในปี 2559 พบว่าหนังโคเนื้อ ราคา 25-26 บาทต่อกิโลกรัม และปี 2560 ราคาหนังโคเนื้อ 19 บาทต่อกิโลกรัม¹¹

โดยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ได้เสนอแนวทางแก้ไขให้ผู้ประกอบการพิจารณาใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศก่อนเป็นอันดับแรก การหาตลาดใหม่ การนำหนังดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศไปผลิตรองเท้าทหาร ตำรวจ อาสาสมัคร การแปรรูปหนังดิบโคและกระป๋อง เป็นผลิตภัณฑ์อื่นที่ไม่ใช่หนังฟอกสำเร็จรูป การพัฒนาคุณภาพหนังโคและกระป๋อง โดยแก้ไขปัญหาหนังโคและกระป๋องที่เกิดจากการกีดกันของเห็บโค การจัดทำมาตรฐานหนังดิบโคและกระป๋อง การพัฒนาโคให้มีขนาดใหญ่ขึ้น พัฒนาเทคนิคการเลาะหนัง ต้องไม่ให้คุณภาพหนังเกิดความเสียหาย และการพัฒนาเมนูอาหารจากหนังโคและกระป๋อง¹²

ปัญหาของผู้ประกอบการในการรับซื้อหนังโคพื้นเมือง

จากรายงานวิจัย เรื่อง การประเมินเพื่อปรับปรุงคุณภาพหนังโคพื้นเมืองไทยในสภาพการเลี้ยงแบบดั้งเดิม พบปัญหาของผู้ประกอบการในการรับซื้อหนังโคพื้นเมืองมาใช้ในกิจการ ดังนี้¹³

1) หนังมีขนาดเล็ก วางแบบในการทำการผลิตภัณฑ์ยาก สูญเสียมากในการผลิต ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยค่อนข้างสูง

⁸กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). HARMONIZE SYSTEM : YEARLY IMPORT OF THAILAND. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก http://www.ops3.moc.go.th/infor/HS/import/import_yearly/report.asp

⁹“ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การลดอัตราอากรและยกเว้นอากรศุลกากรตามมาตรา 12 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2560” (10 พฤศจิกายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 274 ง, น. 1-52.

¹⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ 1. (2562). ข่าวคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=62674&filename=The_House_of_Representatives

¹¹ ราคาโคเนื้อถลันจุด ส่งออกดู 50% “จีน-เวียดนาม” บล็อกนำเข้าคุมเข้มโรค-สารเร่ง. (2560). สืบค้น 14 มกราคม 2563 จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-29975>

¹² สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ 1. (2562). ข่าวคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=62674&filename=The_House_of_Representatives

¹³ ผกาพรรณ สุกถมัน, เสาวลักษณ์ ผ่องลำเจียก, ศิริพร วิทโค, และ สุรัชย์ เปี่ยมกล้า. (2553) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การประเมินเพื่อปรับปรุงคุณภาพหนังโคพื้นเมืองไทยในสภาพการเลี้ยงแบบดั้งเดิม. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://elibrary.trf.or.th/download_fullstep1.asp

2) ผู้ขายเพิ่มน้ำหนักหนังสือด้วยการฉีดย้ำน้ำก่อนส่ง เพื่อให้ได้น้ำหนักมาก เพราะราคากำหนดตามน้ำหนักหนังสือ

3) ฝืนหนังสือส่วนหัว ขา และหาง ติดมาด้วย เมื่อซื้อมาถึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ต้องตัดส่วนที่ไม่ต้องการออกก่อน

4) การหมักหนังสือใช้เวลาน้อย ทำให้หนังสือมีการเน่าเสียมาก

5) การฆ่าเชื้อเพื่อไล่หนังสือออกจากตัวโคมีรอยขาด รอยรู จำนวนมาก รอยเส้นเลือดมาก

6) ฝืนหนังสือผิวไม่สวยเพราะมีรอยตำหนิมาก (ตำหนิอื่นนอกเหนือจากข้อ 5)

7) หนังสือพิมพ์เมืองที่รับซื้อแต่ละชุดของการนำส่งสามารถคัดหนังสือคุณภาพดี (เกรด เอ และ บี) ได้เพียงร้อยละ 10-15

ทั้งนี้ จากงานวิจัยดังกล่าวได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์เมืองไทย 2 ประการ สรุปดังนี้

1) การสนับสนุนจากภาครัฐ ควรสนับสนุนเรื่องการขยายพันธุ์โคและกระบือในประเทศให้มากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรไทยในการประกอบอาชีพ กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยง เพื่อผลิตหนังสือที่มีคุณภาพ เป็นการเพิ่มมูลค่าหนังสือในประเทศ โดยสิ่งที่ควรดำเนินการ คือ การจัดทำฐานข้อมูลของธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมหนังสือทั้งหมด ตั้งแต่ภาคการเกษตรจนถึงอุตสาหกรรมปลายทาง ซึ่งควรดำเนินการโดยสถาบันที่ได้รับความเชื่อถือจากภาครัฐและเอกชน ตลอดจน ฐานข้อมูลควรผนวกการจัดทำเครือข่ายหนังสือตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2) การจัดการหนังสือจากต้นทางถึงปลายทาง ประกอบด้วย การพัฒนาสายพันธุ์ให้ผลิตเนื้อและหนังสือที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด การปรับปรุงระบบการเลี้ยง เช่น โรงเรือน รั้ว ไม่ให้มีส่วนแหลมคม เพื่อลดการเกิดรอยแผล และรอยขีดข่วน การพัฒนากระบวนการฆ่าชำแหละไม่มีส่วนหัวและขาติดมากับหนังสือ หรือการนำเครื่องดึงหนังสือมาใช้แทนการใช้คนไล่หนังสือด้วยมีด การทำหนังสือเค็ม ควรต้องให้ถึงเกลือ เมื่อขนส่งมายังโรงฟอกไม่ควรให้เกลือติดเป็นหนังสือเป็นจำนวนมาก ไม่ควรให้หนังสือเค็มอมน้ำมากเกินไป และไม่ควรเก็บหนังสือไว้นานเกินไป รวมถึงผู้รวบรวมหนังสือพิมพ์เมืองส่งโรงฟอกไม่ควรแช่หนังสือในน้ำ เพื่อเพิ่มน้ำหนักหนังสือ เพราะเมื่อนำมาผลิตสินค้าจะเกิดการสูญเสีย ทำให้ขาดความเชื่อมั่นด้านคุณภาพของหนังสือในประเทศ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของกรรมาธิการ¹⁴

1) การเปิดโอกาสให้มีการนำเข้าหนังสือดิบโคและกระบือเข้ามาฟอกและส่งออก โดยไม่มีการเก็บภาษี ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมหนังสือภายในประเทศ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงอุตสาหกรรม ควรพิจารณากำหนดมาตรการที่สามารถช่วยยกระดับราคาหนังสือดิบโคและกระบือในประเทศให้สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องในระดับที่เกษตรกรสามารถอยู่ได้ รวมถึงกำหนดมาตรการที่สามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมาธิการ 1. (2562). ข่าวคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=62674&filename=The_House_of_Representatives

ได้อย่างยั่งยืน อาทิ การกำหนดอัตราภาษีนำเข้าอย่างเหมาะสม การกำหนดปริมาณนำเข้าหนังดิบโคและกระบืออย่างเหมาะสม

2) รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้เกิดการนำหนังดิบโคและกระบือภายในประเทศเกรดซี ที่ผลิตได้ร้อยละ 70 ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เจลาตินฮาลาล โดยนำไปผลิตแคปซูลยา ซึ่งสามารถยกระดับราคาหนังดิบโคและกระบือภายในประเทศได้

3) รัฐบาลควรพิจารณากำหนดแนวทางการนำเข้าสินค้าเกษตรที่ประเทศไทยสามารถผลิตได้ให้สอดคล้องกับภาวะราคาของสินค้าเกษตรในประเทศเพื่อป้องกันปัญหาการค้าสินค้าเกษตรตกต่ำอย่างยั่งยืน

4) คณะกรรมาธิการจะมีหนังสือเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อขอให้พิจารณาสนับสนุนการใช้หนังดิบโคและกระบือภายในประเทศผลิตรองเท้าทหารเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้หนังดิบของไทย

5) สืบเนื่องปัญหาการปศุสัตว์เป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญ ดังนั้น คณะกรรมาธิการจะพิจารณาตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ทางออกที่รอบคอบ รอบด้าน ในโอกาสต่อไป

ข้อสังเกตและความคิดเห็นเพิ่มเติม

1) ควรพัฒนาคุณภาพหนังโคและกระบือในประเทศให้ได้มาตรฐานและการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงฟาร์มโคและกระบือ เพื่อเพิ่มปริมาณการใช้หนังสัตว์ในประเทศและสามารถบรรเทาปัญหาราคาผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ตกต่ำ จากสภาพปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิตที่ไม่สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของหนังโคและกระบือ ที่สืบเนื่องจากไม่มีการเลี้ยงอย่างเป็นระบบ ทำให้ปริมาณหนังโคและกระบือที่ได้ไม่สม่ำเสมอ และคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการเพาะเลี้ยงฟาร์มโคและกระบือ เพื่อผลิตหนังโคที่มีคุณภาพเข้าสู่อุตสาหกรรมเครื่องหนัง และพัฒนาปรับปรุงการผลิตวัตถุดิบให้ได้มาตรฐานโดยส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกร เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงการให้อาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการและไม่ควรใช้งานหนักเพื่อให้ได้หนังสัตว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีคุณภาพดี นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงวิธีการชำแหละหนังสัตว์และวิธีการเก็บรักษาหนังสัตว์ดิบให้ถูกหลัก โดยเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ทั้งในประเทศต่างประเทศการให้ความรู้และแนะนำวิธีการชำแหละและเก็บหนังสัตว์ดิบที่ถูกต้อง

2) ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมแปรรูปหนังโคและกระบือ เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น ปัจจุบันมีการนำเศษหนังโคและกระบือ มาใช้ใหม่โดยผลิตเป็นโปรตีนสำหรับบำรุงดิน พืช ผัก การผลิตเป็นเจลาติน และการผลิตภัณฑ์ของเล่นสัตว์เลี้ยงสำหรับให้สุนัขขบเคี้ยว

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ

พิกัดอัตราศุลกากร¹

กระทรวงการคลังได้มีประกาศเกี่ยวกับเรื่อง การลดอัตราอากรและยกเว้นอากรศุลกากร ตามมาตรา 12 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2560 โดยกำหนดพิกัดอัตราอากรขาเข้าที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าหนังโคและกระบือ ดังนี้

1) หนังดิบของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า (สด ใสเกลือ แห้ง ใสปูนขาว หมักหรือทำไว้ไม่ให้เสียโดยวิธีอื่น แต่ต้องไม่ฟอก ไม่ตกแต่งแบบพาร์ชเมนต์ หรือไม่จัดทำมากไปกว่านี้) จะเอาขนออกหรือผ่าหรือไม่ก็ตาม (ประเภท 41.01)

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสย่อย	รายการ	อัตราอากร			ลดลงเหลือ		
				ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ		ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ	
					หน่วย	หน่วยละบาท		หน่วย	หน่วยละบาท
41.01	4101.20.00	00	- หนังทั้งตัว ไม้ผ่า เมื่อเพียงแต่ทำให้แห้งมีน้ำหนักต่อผืนไม่เกิน 8 กิโลกรัม เมื่อใสเกลือแล้ว ทำให้แห้ง มีน้ำหนักไม่เกิน 10 กิโลกรัม เมื่อสดหรือหมักเกลือหรือทำไว้ไม่ให้เสียโดยวิธีอื่น มีน้ำหนักไม่เกิน 16 กิโลกรัม	20	-	-	ยกเว้นอากร		
	4101.50.00	00	- หนังทั้งตัว ที่มีน้ำหนักเกิน 16 กิโลกรัม	20	-	-	ยกเว้นอากร		
	4101.90.10	00	-- ผ่านการฟอกชั้นต้น	20	-	-	ยกเว้นอากร		
	4101.90.90	00	-- อื่น ๆ	20	-	-	ยกเว้นอากร		

2) หนังที่ฟอกแล้วหรือหนังคริสต์ของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า ไม่มีขนติด จะผ่าหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่จัดทำมากไปกว่านี้ (ประเภท 41.04)

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสย่อย	รายการ	อัตราอากร			ลดลงเหลือ		
				ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ		ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ	
					หน่วย	หน่วยละบาท		หน่วย	หน่วยละบาท
41.04	4104.11.10	00	--- ของสัตว์จำพวกโคกระบือที่ฟอกผัดแล้ว	20	-	-	5	-	-

¹“ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การลดอัตราอากรและยกเว้นอากรศุลกากรตามมาตรา 12 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530” (10 พฤศจิกายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนพิเศษ 274 ง, น. 1-52.

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสย่อย	รายการ	อัตราอากร			ลดลงเหลือ		
				ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ		ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ	
					หน่วย	หน่วยละบาท		หน่วย	หน่วยละบาท
	4104.11.90	01	--- เฉพาะหนังฟอกของสัตว์ จำพวกโคกระบือ ผ่านการฟอก ขั้นต้นด้วยเกลือของโครเมียม (เวตบลู)	20	-	-	ยกเว้นอากร		
		29	--- อื่น ๆ	20	-	-	5	-	-
	4104.19.00	01	-- เฉพาะหนังฟอกของสัตว์ จำพวกโคกระบือ ผ่านการฟอก ขั้นต้นด้วยเกลือของโครเมียม (เวตบลู)	20	-	-	ยกเว้นอากร		
		29	--- อื่น ๆ	20	-	-	5	-	-
	4104.41.00	00	-- ฟูลเกรน ไม้ผ่า รวมทั้ง เกรนสปลิต	40	-	-	5	-	-
	4104.49.00	00	-- อื่น ๆ	40	-	-	5	-	-

3) หนังฟอกที่จัดทำเพิ่มเติมภายหลังการฟอกหรือครัสต์ติง รวมถึงหนังฟอกที่ตกแต่งแบบพาร์ชเมนต์ของสัตว์จำพวกโคกระบือหรือจำพวกม้า ไม่มีขนติด จะผ่าหรือไม่ก็ตาม นอกจากหนังฟอกตามประเภทที่ 41.14 (ประเภท 41.07)

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสย่อย	รายการ	อัตราอากร			ลดลงเหลือ		
				ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ		ตามราคา ร้อยละ	ตามสภาพ	
					หน่วย	หน่วยละบาท		หน่วย	หน่วยละบาท
41.07	4107.11.00	00	-- ฟูลเกรน ไม้ผ่า	40	-	-	5	-	-
	4107.12.00	00	-- เกรนสปลิต	40	-	-	5	-	-
	4107.19.00	00	-- อื่น ๆ	40	-	-	5	-	-
	4107.91.00	00	-- ฟูลเกรน ไม้ผ่า	40	-	-	5	-	-
	4107.92.00	00	-- เกรนสปลิต	40	-	-	5	-	-
	4107.99.00	00	-- อื่น ๆ	40	-	-	5	-	-

ข้อมูลการนำเข้าหนังโคและกระป๋องของไทย

ข้อมูลการนำเข้า HS. : 4101 (KG) หนังดิบของสัตว์จำพวกโคกระป๋อง หรือจำพวกม้า (สด ใส่เกลือ แห้ง ใส่ปูนขาว หมักหรือทำไว้ไม่ให้เสียโดยวิธีอื่น แต่ต้องไม่ฟอก ไม่ตกแต่งแบบพาร์ชเมนต์ หรือไม่จัดทำมากไปกว่านี้) จะเอาขนออกหรือผ่าหรือไม่ก็ตาม

มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ	ประเทศ	2558		2559		2560		2561		2562 (ม.ค.-พ.ย.)	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
นำเข้าทั้งหมด		70,483,003.0	5,113.6	72,013,030.0	4,305.2	96,101,515.0	6,440.4	125,478,402.0	5,939.0	82,220,605.0	2,505.7
1	สหรัฐอเมริกา	16,224,404.0	1,470.1	24,199,262.0	1,826.7	39,286,066.0	3,267.8	55,192,097.0	3,161.9	35,966,424.0	1,331.3
2	ออสเตรเลีย	13,990,244.0	1,002.7	10,750,077.0	653.7	13,752,347.0	1,067.2	19,080,274.0	962.7	10,874,594.0	342.9
3	แคนาดา	149,927.0	14.5	736,371.0	49.0	1,355,812.0	67.7	9,475,592.0	522.3	4,028,569.0	155.9
4	ญี่ปุ่น	3,364,178.0	289.4	3,137,910.0	206.2	4,186,768.0	207.4	4,066,586.0	171.4	5,785,141.0	155.7
5	เวียดนาม	10,855,810.0	644.9	12,983,997.0	462.4	11,366,905.0	348.1	12,212,975.0	266.5	9,634,025.0	136.9
6	อาร์เจนตินา	-	-	157,289.0	10.3	1,813,476.0	108.2	2,719,851.0	126.4	4,922,531.0	121.4
7	สหราชอาณาจักร	3,178,310.0	285.2	3,691,893.0	332.6	4,910,537.0	451.1	2,323,362.0	172.7	1,005,164.0	50.9
8	อิสราเอล	2,108,904.0	169.9	1,586,079.0	101.7	1,963,175.0	118.9	760,423.0	41.7	819,822.0	32.6
9	อุรุกวัย	101,288.0	7.8	-	-	212,488.0	11.0	1,088,781.0	50.1	1,253,367.0	29.4
10	กัมพูชา	350,000.0	19.4	-	-	3,627,000.0	74.4	2,834,285.0	53.0	2,017,200.0	25.7

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). HARMONIZE SYSTEM : YEARLY IMPORT OF THAILAND. สืบค้น 14 มกราคม 2563 จาก <http://www2.ops3.moc.go.th/>

ข้อมูลการนำเข้า HS. : 4104 (KG) หน้าที่ฟอกแล้วหรือหนังครีสต์ของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า ไม่มีขนติด จะผ่าหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่จัดทำมากไปกว่านี้

มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ	ประเทศ	2558		2559		2560		2561		2562 (ม.ค.-พ.ย.)	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
นำเข้าทั้งหมด		38,698,556.0	10,783.9	42,046,762.0	9,585.4	38,285,328.0	8,927.9	40,717,255.0	8,423.4	42,352,469.0	7,586.9
1	อาร์เจนตินา	4,276,982.0	2,440.3	5,821,790.0	3,228.7	5,582,915.0	2,867.0	7,200,686.0	3,119.6	7,782,330.0	3,342.2
2	สหรัฐอเมริกา	6,352,125.0	1,085.2	6,155,903.0	820.1	10,159,190.0	1,254.3	10,067,916.0	1,073.7	15,199,181.0	1,002.5
3	บราซิล	6,014,802.0	2,173.0	8,289,251.0	1,895.6	3,283,984.0	1,347.4	6,643,112.0	1,128.6	3,258,909.0	722.0
4	เนเธอร์แลนด์	4,856,403.0	1,657.9	4,834,872.0	1,210.7	5,106,069.0	1,078.0	3,508,594.0	734.0	3,673,023.0	477.7
5	ปารากวัย	3,488,651.0	784.6	3,644,674.0	667.9	1,606,903.0	362.9	1,896,366.0	461.5	2,018,938.0	451.1
6	อุรุกวัย	3,569,391.0	708.5	2,313,554.0	403.0	3,120,025.0	396.6	2,158,171.0	447.7	2,192,193.0	419.1
7	ญี่ปุ่น	201,734.0	190.6	142,752.0	155.4	197,506.0	196.4	158,779.0	169.7	169,457.0	232.8
8	เม็กซิโก	43,429.0	51.9	74,567.0	48.1	1,571,174.0	261.8	42,966.0	52.8	151,495.0	185.9
9	สาธารณรัฐประชาชนจีน	919,458.0	240.8	1,685,983.0	372.0	674,942.0	163.3	1,450,626.0	212.5	1,468,144.0	185.6
10	ไทย	5,343.0	2.5	2,351.0	0.9	1,238.0	0.2	358,192.0	68.2	848,474.0	154.0

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). HARMONIZE SYSTEM : YEARLY IMPORT OF THAILAND. สืบค้น 14 มกราคม 2563 จาก <http://www2.ops3.moc.go.th/>

ข้อมูลการนำเข้า HS. : 4107 (KG) หนังสืปกที่จัดทำเพิ่มเติมภายหลังการพอกหรือครัสต้ง รวมถึงหนังสืปกที่ตกแต่งแบบพาร์ชเมนต์ของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า ไม่มีขนติด จะผ่าหรือไม่ก็ตาม นอกจากหนังสืปกตามประเภทที่ 41.14

มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ	ประเทศ	2558		2559		2560		2561		2562 (ม.ค.-พ.ย.)	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
นำเข้าทั้งหมด		5,720,059.0	4,148.3	7,107,273.0	4,735.5	7,295,848.0	4,594.5	6,927,622.0	4,100.9	8,263,577.0	4,535.8
1	อูรกาย	863,330.0	463.3	1,625,482.0	933.8	1,021,474.0	603.8	1,474,261.0	750.9	2,022,001.0	1,006.3
2	อาร์เจนตินา	1,019,717.0	918.7	819,230.0	627.0	1,365,567.0	950.4	548,250.0	346.5	1,191,986.0	685.8
3	อิตาลี	716,747.0	549.8	673,774.0	491.5	888,848.0	573.3	652,225.0	571.3	715,998.0	659.0
4	สาธารณรัฐประชาชนจีน	439,015.0	378.3	562,719.0	468.9	472,628.0	378.2	512,394.0	358.1	906,694.0	529.3
5	บราซิล	614,695.0	386.7	1,514,852.0	924.8	1,603,436.0	912.7	1,528,631.0	716.8	1,178,715.0	437.3
6	เวียดนาม	390,000.0	275.2	324,750.0	246.0	276,451.0	170.8	336,706.0	198.1	567,837.0	303.8
7	อินเดีย	596,395.0	271.3	626,311.0	267.9	672,398.0	250.8	671,794.0	248.0	724,671.0	254.5
8	เม็กซิโก	72,395.0	24.3	35,482.0	10.8	60,729.0	8.5	89,547.0	27.4	201,721.0	93.9
9	อินโดนีเซีย	56,428.0	50.6	100,995.0	88.7	64,506.0	55.1	62,112.0	51.5	69,051.0	55.7
10	ปากีสถาน	179,744.0	160.6	130,327.0	107.6	122,185.0	99.2	82,146.0	61.6	64,920.0	54.2

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). HARMONIZE SYSTEM : YEARLY IMPORT OF THAILAND. สืบค้น 14 มกราคม 2563 จาก <http://www2.ops3.moc.go.th/>

สถิติจำนวนโรงงานหมักแต่ง ข้าแหวะ อบ ปนหรืออบด ฟอก ขัดและแต่งสำเร็จ อัดให้เป็นลายนูนหรือเคลือบสีหนังสือตัว

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงงาน	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน
2558	217	7,846.16	8,380
2559	206	7,859.20	7,829
2560	207	7,590.87	7,266
2561	205	8,365.05	7,403

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม, กลุ่มสถิติและเผยแพร่สารสนเทศอุตสาหกรรม. (2563). คลังความรู้/สถิติโรงงาน. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <https://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=Knowledge>

บทความจากสื่อมวลชน

โอกาสและทางรอดของอุตสาหกรรมฟอกหนัง กักับการพลิก 'สิ่งเหลือใช้ไร้ค่า' ให้กลับมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ¹

สำนักข่าวบลูมเบิร์กตีแผ่รายงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหนังในสหรัฐอเมริกาที่กำลังเผชิญความยากลำบาก แม้ว่าผู้บริโภคในสหรัฐนิยมรับประทานเนื้อวัวมากขึ้นและมากที่สุดในรอบ 10 ปี แต่ “หนังวัว” ซึ่งเป็น “ผลพลอยได้” หรือ By Product ของการบริโภคอย่างคลั่งไคล้ กลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความต้องการ

คำถามคือ เกิดอะไรขึ้น? คำตอบก็คือ ผู้คนที่เคยนิยมสวมแจ็กเก็ตหรือรองเท้าหนัง เลือกที่จะซื้อเสื้อผ้าหรือรองเท้าที่ผลิตจากใยสังเคราะห์ ซึ่งมีราคาถูกกว่า ดังนั้น ยิ่งบริโภคเนื้อวัวมากเท่าไร ก็จะมีหนังวัวส่วนเกินมากขึ้นเท่านั้น และราคาหนังสัตว์ก็จะยิ่งตกลงจนถึงขั้นไร้ค่า ต้องนำไปฝังกลบทิ้งไป ขณะที่ผู้ผลิตหนังสัตว์รายเล็กที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ก็ต้องทยอยออกจากธุรกิจไปเรื่อย ๆ

บลูมเบิร์กระบุว่า เพียง 5 ปี จากที่หนังสัตว์มีราคาสูง เพราะความแห้งแล้งที่ส่งผลต่อแหล่งอาหารของวัว ทำให้จำนวนวัวลดลง ผลักดันให้หนังวัวมีราคาสูงขึ้น จนทำให้ผู้ออกแบบรองเท้าและเสื้อผ้าต้องหาวัสดุอื่นมาใช้แทนหนังสัตว์ เมื่อประกอบเข้ากับการที่ชุดกีฬาได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น พร้อม ๆ กับการต่อต้านการใช้หนังสัตว์ในเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า นั่นคือคำตอบที่ว่า ทำไมความต้องการหนังสัตว์จึงไม่หวนกลับมา

หนังวัวกองพะเนินที่สะสมอยู่ทั่วประเทศอเมริกา คือ สัญญาณแห่งภัยพิบัติต่อธุรกิจหนังสัตว์ จากที่หนังวัวเคยมีมูลค่าถึง 50% ของมูลค่าของผลพลอยได้วัวทั้งหมด กลับลดลงเหลือเพียง 5% ของมูลค่าของผลพลอยได้ทั้งหมด โดยในบทความนี้อ้างอิงกับความเห็นของโจ บรันแนน ผู้จัดการฝ่ายส่งออกของ Twin City Hide ในมลรัฐมินเนโซตา ที่ระบุว่า “เรากำลังทิ้งผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติลงในถังขยะ”

อย่างไรก็ตาม ความต้องการหนังสัตว์คุณภาพสูงยังคงมีอยู่มาก โดยเป็นหนังสัตว์ประเภทที่ใช้ผลิตกระเป๋าถือราคาแพง หรือโซฟาระดับไฮเอนด์ แต่นั่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรม และสัตว์ส่วนใหญ่ไม่มีหนังสัตว์ที่สมบูรณ์แบบ หรือไม่มีตำหนิเลย โดยเฉพาะสัตว์ที่มีอายุมากที่หากินตามทุ่งหญ้าเป็นเวลาหลายปี จะมีผิวคล้ำ ไม่สมบูรณ์

Twin City Hide ต้องหยุดซื้อหนังสัตว์คุณภาพต่ำจากบริษัทเนื้อขนาดเล็ก เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าจะนำมาสร้างผลตอบแทนได้ จะเห็นว่า ในช่วง 5 เดือนแรกของปีนี้ บริษัทผลิตลดลง 27% โดยมีสินค้าคงคลังจำนวน 20% ที่ยังทำอะไรไม่ได้

“ไม่มีใครเสนอราคา และไม่มีใครพยายามซื้อหนังสัตว์เหล่านี้” มร.บรันแนน ผู้ซึ่งทำงานในธุรกิจหนังวัวตั้งแต่ปี 1976 กล่าว

ขณะที่ Hidenet บริษัทวิจัยตลาดเครื่องหนัง ระบุว่า หนังวัวที่มีตำหนิมีราคาเพียง 4 ดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงกลางเดือนกรกฎาคม 2019 ลดลงจาก 81 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อ 5 ปีก่อน โดย Vera Dordick ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้จัดพิมพ์ของ Hidenet กล่าวเสริมว่า ไม่ใช่เพียงอุตสาหกรรมของสหรัฐอเมริกาที่ต้องทนทุกข์ทรมาน แต่ “มันเป็นวิกฤตทั่วโลก”

¹ สุวิชัย วงษ์เจริญสิน. (26 สิงหาคม 2562). โอกาสและทางรอดของอุตสาหกรรมฟอกหนัง กักับการพลิก 'สิ่งเหลือใช้ไร้ค่า' ให้กลับมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ. มติชน. น. 17. สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip.

“วิกฤตอุตสาหกรรมฟอกหนัง” ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของรสนิยม และการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้อุตสาหกรรมหนังฟอกที่เก่าแก่กว่าอายุของประเทศกำลังมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

แล้วทางออกของอุตสาหกรรมฟอกหนังของไทยซึ่งได้รับผลกระทบไม่ต่างกัน จากบทความของบลูมเบิร์กคืออะไร

ประเด็นคือ เราควรหันกลับมาใช้หนังสัตว์ให้เกิดประโยชน์ ดีกว่าจะทิ้งไป โดยผู้ผลิตสินค้าควรคำนึงถึงการใช้วัตถุดิบทดแทน ซึ่งจะสร้างผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอีกแบบหนึ่งแทนการใช้หนังสัตว์ที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ขณะที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมฟอกหนังต้องพยายามปรับเปลี่ยนหรือวิจัยและพัฒนาให้มีสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สามารถย่อยสลายได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับการย่อยสลายของโพลีเอทิลีน (พียู), พีวีซี (PVC) และใยผ้าสังเคราะห์ที่ใช้มากขึ้นในสินค้าที่หลากหลาย แล้วอาจจะทำอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าการใช้หนังซึ่งเป็นซากสัตว์

ขณะเดียวกัน ภาครัฐสามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้น ให้ใช้อย่างมีคุณค่าและไม่ควรมองว่าธุรกิจหนังสัตว์เป็นธุรกิจที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในทางกลับกันควรมองให้เป็นการส่งเสริมบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในการใช้วัตถุดิบในประเทศให้คุ้มค่า เพราะหนังสัตว์เริ่มต้นจากของไม่มีราคา แต่เมื่อแปรรูปแล้วจะมีคุณค่าในตัวเอง ดังนั้น รัฐจึงควรส่งเสริมให้นักออกแบบ หรือผู้ผลิตสินค้าหันกลับมาใช้หนังสัตว์เพื่อช่วยสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง แทนที่จะใช้พียูหรือพีวีซีทดแทนแล้วเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคตเพิ่มมากขึ้น

เพราะธุรกิจฟอกหนังเป็นอุตสาหกรรมเก่าแก่ ที่เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับหนังดิบที่เป็น “ส่วนที่เหลือ” หรือเป็น “ผลพลอยได้” จากการขายเนื้อ มาทำให้มีคุณภาพ มีความล้ำค่า มีคุณค่าและทำให้เกิดระบบ supplier chances ในการกำจัดของเสีย แต่ในท้ายที่สุดแล้ว อุตสาหกรรมจะอยู่ได้ก็ต้องพึ่งพาแรงสนับสนุนจากผู้บริโภคที่หันกลับมาใช้สินค้าที่มีประกอบของ “หนังสัตว์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความสมดุลของ “สิ่งเหลือใช้” และถูกทิ้งให้ไร้ค่า จากการบริโภคให้กลับมาสร้างคุณค่าและมูลค่าในระบบเศรษฐกิจ

สัมภาษณ์: สุวัชชัย วงษ์เจริญสิน จุดเปลี่ยนอุตสาหกรรมฟอกหนังไทย²

อุตสาหกรรมเครื่องหนังถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญของไทย แต่เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียดกลับเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งว่า วัตถุดิบหนังที่ใช้ผลิตกระเป๋า รองเท้า กลับไม่ได้ใช้วัตถุดิบจากโรงงานฟอกหนังภายในประเทศ แต่เป็นการนำเข้าวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ ซึ่ง “สุวัชชัย วงษ์เจริญสิน” กรรมการ บริษัท ซีพีแอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในฐานะนายกสมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนังไทยคนใหม่ได้มาสะท้อนปัญหา รวมถึงโอกาสและทิศทางอุตสาหกรรมฟอกหนังไทยกับ “ประชาชาติธุรกิจ”

Q : ภาพรวมอุตสาหกรรมฟอกหนัง

ปี 2559 มูลค่าตลาดรวมอุตสาหกรรมฟอกหนังประมาณ 22,000 ล้านบาท แบ่งเป็นส่งออก 20,000 ล้านบาท ที่เหลือ 2,000 ล้านบาท เป็นการใช้ภายในประเทศ โดยหนังที่ฟอกได้จะนำไปใช้ใน 3 ธุรกิจหลัก ได้แก่ 1. รองเท้า 2. เบาะรถยนต์ และ 3. เฟอร์นิเจอร์ ช่วงหลังวงการเฟอร์นิเจอร์จะใช้น้อยลง แต่ใช้มากในอุตสาหกรรมเบาะรถยนต์ ส่วนในอุตสาหกรรมการผลิตรองเท้า ส่วนมากส่งออก 3 ประเทศที่เป็นฐาน

² สัมภาษณ์: สุวัชชัย วงษ์เจริญสิน จุดเปลี่ยนอุตสาหกรรมฟอกหนังไทย. (6 - 8 พฤศจิกายน 2560). ประชาชาติธุรกิจ. น. 7. สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip.

ของอุตสาหกรรมผลิตรองเท้ารายใหญ่ ได้แก่ จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย ส่วนเมียนมาและกัมพูชาเพิ่งเริ่มส่งออกไปไม่กี่ปี โดยหนังที่ฟอกส่วนใหญ่เป็นหนังวัว 60% ของการผลิต หนังหมูมีประมาณ 30% และหนังทั่วไป 10% เช่น สัตว์เลี้ยงคูลาน (งู จระเข้ ตัวเงินตัวทอง) ส่วนหนังของสัตว์อื่นมีบ้าง เช่น หนังปลากะเบน รวมถึงเกล็ดปลา แหล่งที่มาหนังวัวดิบนำเข้าจากอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ คิดเป็นมูลค่านำเข้าหนังวัวดิบประมาณ 18,000 ล้านบาทต่อปี กำไรไม่มาก เพราะต้นทุนทั้งหมดอยู่ที่หนัง อย่างอื่นเป็นส่วนประกอบ

Q : โอกาสจะใช้หนังวัวไทยเอง

ในอดีตย้อนไปสมัยที่จีนยังปิดประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไทยถือเป็นเบอร์ 1 ในการฟอกหนัง โดยหนังควายพันธุ์พื้นเมืองของไทยดังที่สุดในโลก เพราะโครงสร้างแน่น ผิวดี แต่ปัจจุบันลดน้อยลง ส่วนหนังวัวไทยไม่สามารถใช้ได้ เพราะไม่มีการเลี้ยงอย่างเป็นระบบ ปริมาณที่ได้ไม่สม่ำเสมอ คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ในอดีตเคยร่วมมือกับภาครัฐส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงวัว แต่ปรากฏว่าลูกวัวที่ได้ไม่ได้เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้ เทียบต่างประเทศจะเลี้ยงวัวเป็นรุ่นได้ปริมาณแน่นอน หนังวัวมีคุณภาพดี

Q : มีการนำหนังหมูมาฟอกด้วย

วันนี้หนังวัวลดลงไป เพราะมีปัญหาในเรื่องภาษีส่งออก 4 บาทต่อกก. ทำให้ผู้ต้นทุนของจีนและเวียดนามไม่ได้ ขณะที่หนังหมูนำเข้าและส่งออกไม่มีภาษี ช่วง 2-3 ปีนี้มีออร์เดอร์หนังหมูเข้ามาฟอกในไทยเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากจีน เวียดนามไม่ส่งเสริมการลงทุนเรื่องการฟอกหนัง เพราะมีปัญหามลภาวะ ทำให้ออร์เดอร์ธุรกิจฟอกหนังไหลมาที่เมืองไทย โดยนำเข้าจาก 3 แหล่งใหญ่ ได้แก่ อเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น คิดเป็นมูลค่าประมาณ 2,000-3,000 ล้านบาทต่อปี หนังหมูสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบทดแทนหนังวัวได้ เพียงแต่หนังหมูผิวไม่ละเอียด สู้หนังวัวไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การนำธุรกิจฟอกหนังมาให้ไทยเป็นฐานในการรับจ้างผลิต อาจถูกมองว่าเป็นการนำปัญหามลภาวะมา ถ้ามองแบบนี้ก็ถูก แต่ถ้ามองอุตสาหกรรมอื่นที่สร้างมลภาวะเช่นกัน การฟอกหนังมีเรื่องของน้ำเสีย กลิ่น โชคดีที่เมืองไทยมีระบบบำบัดน้ำเสียรวม สิ่งที่สมาคมฟอกหนังในยุคที่ผมเป็นนายกจะวางข้อกำหนดเรื่องการบำบัดมลภาวะให้อยู่ในมาตรฐานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

Q : ระบบบำบัดน้ำเสียรวมอย่างไร

อุตสาหกรรมฟอกหนังทำกันลักษณะเป็นชุมชน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งที่เขตคลองเตย ตอนย้ายไปที่บางปูสมุทรปราการไปตั้งอยู่ในซอยเดียวกัน จึงร่วมกันตั้งบริษัทเขตประกอบการขึ้นมาของ 2 กลุ่ม กลุ่ม กม.30 และกลุ่ม กม.34 และมีการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมของแต่ละกลุ่มขึ้นมา ทำให้ต้นทุนโรงงานลดลงง่ายต่อการบริหารจัดการมลภาวะ แต่ยอมรับว่า ทุกวันนี้ยังถูกร้องเรียน ซึ่งนายกสมาคมแต่ละสมัยต้องไปชี้แจงกับภาครัฐ ว่าไม่ใช่กลิ่นจากอุตสาหกรรมฟอกหนัง เช่น น้ำเสียปกติเมื่อวัดค่า BOD/COD ผลการตรวจสอบผ่านเกณฑ์ แต่ในสายตาประชาชนมองว่าน้ำยังดำอยู่ ส่วนเรื่องกลิ่น ในอุตสาหกรรมฟอกหนังไม่ใช่มลภาวะเป็นพิษ แต่เป็นกลิ่นสาบของหนังดิบ กลิ่นเหม็นเกลือที่เกิดจากการหมัก ถ้าโรงงานไหนไม่มีการจัดการที่ดีพอ จะมีกลิ่นเหม็นมาก แต่ปัจจุบันน้อยลงไปมาก เพราะเปลี่ยนจากการนำเข้าหนังดิบที่ใช้เกลือสาดเป็นหนังแช่น้ำเกลือจมนิ่ม

Q : โอกาสที่จะใช้หนังหมูไทย

จริง ๆ วงการฟอกหนังหมูมีมานานแล้ว เป็นรายใหญ่มาก แต่เมืองไทยไม่เคยสนใจเลย การได้มาของหนังหมูต้องมีระบบที่เป็นซีพีหลายเซน ยกตัวอย่างต้องมีการเลี้ยงหมูจำนวนมาก ซึ่งเมืองไทยมีหมูจำนวนมาก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการลมหัน เพื่อให้ได้หนังที่มีคุณภาพมาใช้ ไม่ใช่เอาเม็ดไปเฉือนทำให้เป็นริ้วรอย

ซึ่งเป็นเรื่องที่ภาครัฐควรมีนโยบายเข้ามาดำเนินการส่งเสริม เพราะเกษตรกรต้องเตรียมความพร้อม การได้มาของหนังสือคุณภาพดี มีแหล่งพักหนังสือดี ถ้าประเทศไทยสามารถทำซัพพลายเชนธุรกิจหนังสือแบบครบวงจร ใช้วัตถุดิบหนังสือจากเกษตรกรป้อนให้โรงฟอกหนังสือในไทย เสร็จแล้ววงการเครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ไทยนำหนังที่ฟอกสำเร็จไปใช้ ส่งออกจะครบวงจรต้นน้ำยันปลายน้ำ

Q : ปัญหาของอุตสาหกรรมฟอกหนัง

ทุกวันนี้วงการเครื่องหนังไทยผลิตสินค้าส่งออกจำนวนมาก แต่วัตถุดิบที่ใช้สั่งนำเข้าจากต่างประเทศ แทนที่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมฟอกหนังของไทยด้วยกัน จึงอยากให้ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมเพื่อเป็นซัพพลายเชนซึ่งกันและกัน เรื่องนี้เคยคุยกันในสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) แต่เป็นการคุยกันระหว่างสมาคมกับสมาคม แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการยังไม่มีเชื่อมโยงที่สนับสนุนให้ใช้วัตถุดิบจากโรงฟอกหนังของไทยด้วยกัน ส่วนตัวของผมเองหวังว่า ทางดีไซเนอร์รุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นมา เริ่มให้ความสนใจวัตถุดิบหนังหรือผ้าที่เป็นของไทยเอง ผลิตและใช้แบรนด์ของไทยขายได้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยพยุงให้วงการฟอกหนังไทยกลับขึ้นมาได้

Q : นโยบายของนายกสมาคมคนใหม่

ในช่วงที่มารับตำแหน่ง 2 ปีนี้ จะพยายามจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสมาชิก ซึ่งปัจจุบันสมาคมมีสมาชิกประมาณ 144 ราย ส่วนใหญ่เป็นรายเล็กและรายกลาง ที่ผ่านมาเศรษฐกิจไม่ดี มีหลายรายหยุดดำเนินธุรกิจไป มีที่ยังดำเนินการประมาณ 70 ราย หน้าที่ของนายกจะต้องทำให้ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกของสมาคมสามารถดำเนินธุรกิจต่อไป ทางสมาคมมีหน้าที่หาโอกาสให้กับสมาชิก ให้ความรู้ต่าง ๆ หรือทางภาครัฐมีโครงการอะไรที่จะเข้าไปประสานเพื่อนำมาช่วยเหลือสมาชิกได้ ถ้าทุกคนมีธุรกิจที่ดีขึ้น ระบบการจัดการจัดการ ทางด้านการผลิตและสิ่งแวดล้อมน่าจะดีขึ้น แต่เหนืออื่นใด อยากให้ธุรกิจฟอกหนังไม่ตกขบวนรถไฟของเครื่องหนัง

ในภูมิภาค ปัจจุบันเมืองไทยถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดีในการทำธุรกิจฟอกหนังในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยนำเข้าหนังวัวมาฟอกและส่งออกให้แบรนด์รองเท้าต่าง ๆ ทั่วโลก

สมุทรปราการขึ้นฮับอุตสาหกรรมฟอกหนังส่งออก 2,000 ล้านบาท 'สงวนกิจ' ปรับทัพรุกเจาะตลาดอาเซียน³

สมุทรปราการขึ้นแท่นศูนย์กลางผลิตอุตสาหกรรมฟอกหนังกว่า 120 โรงงาน มูลค่าส่งออก 2,000 ล้านบาท ผู้ประกอบการโอดตลาดซบรอบ 3 ปี อินเทอร์เน็ตแห่ลดกำลังการผลิตหลังโดนพิษเศรษฐกิจโลกซบเซา ด้าน “กลุ่มสงวนกิจ” บิ๊กแบรนด์ ปรับทัพครั้งใหญ่ หันเจาะกลุ่มอาเซียน อินเดีย หลังผู้ผลิตรายใหญ่แผ่นหนังจีนเหตุน่าแรงปรับตัวสูงขึ้น ทำใจรายได้ปี 59 ลดลง 15%

เมืองปากน้ำศูนย์กลางฟอกหนัง

นางสาวสวนีย์ เจริญกิจชัยการ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท อุตสาหกรรมฟอกหนังสงวนกิจ จำกัด เปิดเผย “ประชาชาติธุรกิจ” ว่า จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานฟอกหนังกว่า 120 โรง ผลิตหนังฟอกจำหน่ายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เมียนมา เวียดนาม อินเดีย และบังกลาเทศ โดยมีมูลค่าการส่งออกประมาณปีละ 2,000 ล้านบาท นับได้ว่าเป็นศูนย์กลาง (Hub)

³ สมุทรปราการขึ้นฮับอุตสาหกรรมฟอกหนังส่งออก 2,000 ล้านบาท 'สงวนกิจ' ปรับทัพรุกเจาะตลาดอาเซียน. (15-18 กันยายน 2559). ประชาชาติธุรกิจ. น. 1, 22, 23. สืบค้นจาก ฐานข้อมูล IQNewsClip.

การผลิตอุตสาหกรรมฟอกหนังที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ทยอยย้ายฐานการผลิตมาจากเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เข้ามาตั้งฐานการผลิตในตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะผลิตและจำหน่ายในรูปแบบหนังแผ่นพร้อมนำไปตัดทำกระเป๋า รองเท้า เข็มขัด หรือเครื่องประดับอื่น ๆ เจาะตลาดลูกค้ากลุ่มประเทศที่รับจ้างผลิต (โออีเอ็ม) สินค้าแบรนด์ดังระดับโลก

สำหรับสถานการณ์ตลาดฟอกหนังในช่วงครึ่งปี 2559 ที่ผ่านมามีอยู่ในภาวะหดตัว ยอดขายลดลงประมาณ 15% จากปัจจัยลบเศรษฐกิจโลกชะลอตัว กำลังซื้อลดลง ทำให้แบรนด์ระดับโลกกำลังการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่ลดลง ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่บริษัทรับจ้างผลิตมาจนถึงโรงงานฟอกหนัง ซึ่งถือว่าเป็นต้นน้ำของกระบวนการผลิต

ขณะที่แนวโน้มการแข่งขันในตลาดโลกมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ อิตาลี จีน อินเดีย แต่สินค้าของไทยจะมีจุดเด่นด้านคุณภาพ ความเชี่ยวชาญในหนังแต่ละประเภท เช่น หนังรองเท้าขัดมันเงา หนังรองเท้านักเรียน กระเป๋า เข็มขัด เป็นต้น

ผู้ประกอบการฟอกหนังในสมุทรปราการจะไม่มีมาตรการตัดราคากันเอง เพราะแต่ละรายจะมีความชำนาญในการผลิตหนังแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน ส่วนตลาดในประเทศจะส่งไปจำหน่ายให้แก่ผู้ผลิตสินค้ากลุ่มเครื่องประดับโลกคอลแบรนด์

มุ่งสู่อุตสาหกรรมสีเขียวรับเทรนด์รักโลก

“แม้ว่าอุตสาหกรรมฟอกหนังจะมีคนมองว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันผู้ประกอบการได้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี เช่น โรงงานในสมุทรปราการมีการจัดทำบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันปัญหาน้ำเสียที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนปัญหาเรื่องกลิ่นนั้น แทบไม่กระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนโดยรอบ เพราะไม่ใช่กลิ่นสารเคมี แต่เป็นกลิ่นของหนังสัตว์ที่เน่าเสียเท่านั้น และกลิ่นนี้จะถูกพัดออกสู่ทะเล”

ขณะนี้สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนังไทย ได้ร่วมมือกับจังหวัดสมุทรปราการ กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินโครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่แต่ละโรงงานดำเนินการปรับปรุงกระบวนการผลิต ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้เป็นระดับสากล และสร้างความเชื่อถือให้ลูกค้ามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การลงทุนใหม่ในอุตสาหกรรมฟอกหนังสมุทรปราการยังไม่มีเพิ่ม เนื่องจากเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศไม่ขยายตัวมากนัก โดยการลงทุนใหม่ในพื้นที่เกิดขึ้นเมื่อ 2-3 ปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนจากจีน ได้วันกว่า 10 รายเข้ามาซื้อโรงงานเก่า และบางรายเช่าโรงงานฟอกหนังเก่าเปิดกิจการ เพราะต่างประเทศไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียเหมือนไทย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

“สงวนกิจ” ปรับแผนสู่ตลาดชบ

นายวณิช เจริญกิจชัยการ ผู้จัดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริษัท อุตสาหกรรมฟอกหนังสงวนกิจ จำกัด กล่าวว่า บริษัทดำเนินธุรกิจฟอกหนังมานานกว่า 50 ปี เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ 1 ใน 5 ของประเทศ ซึ่งตนเข้ามาบริหารงานเป็นเจเนอเรชันที่ 3 โดยจะเน้นการผลิตหนังวัวเพื่อรองรับลูกค้ากลุ่มโรงงานกระเป๋า รองเท้า และเครื่องหนัง ต่าง ๆ ภายใต้แบรนด์ “สงวนกิจ” หรือ SNK มีลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ ประมาณ 60 ราย

กลุ่มลูกค้าสำคัญในต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอินเทอร์แบรนด์ เช่น ฮัช พัพปีส์ (Hush Puppies) สเก็ทเชอร์ส (Skechers) อัลโด (ALDO) ด็อกเกอร์ส (Dockers) ด็อกเตอร์มาร์ติน (Dr.Martens) และจี-สตาร์ รอร์

(G-Star Raw) ส่วนแบรนด์ไทยป้อนวัตถุดิบให้กับเครื่องสพัตตัน และโลคอลแบรนด์อื่น ๆ เช่น ซาราแมนต้า รวมทั้งตัวแทนจำหน่ายที่วงเวียนใหญ่ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายเครื่องหนัง

ปัจจุบันบริษัทมีสัดส่วนการจำหน่ายสินค้าในประเทศ 30% และส่งออก 70% จากการสำรวจพบว่าขณะนี้บริษัทรับจ้างผลิตในจีนหลายรายเริ่มย้ายฐานการผลิตจากจีนมาอยู่เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม และอินเดียมากขึ้น เนื่องจากจีนปรับค่าแรงสูงขึ้น ส่งผลให้ยอดการส่งออกไปจีนลดลงอย่างรวดเร็ว

บริษัทจึงปรับแผนการตลาดเจาะกลุ่มอาเซียนแทน ซึ่งมีข้อดีคือ ต้นทุนโลจิสติกส์ต่ำ เพราะระยะเวลาในการส่งสินค้าไม่นาน สามารถป้อนวัตถุดิบถึงลูกค้าได้รวดเร็ว

นอกจากนี้พฤติกรรมลูกค้าก็เปลี่ยนไป จะไม่สต็อกสินค้าไว้ล่วงหน้า เนื่องจากตีมันต์และซัพพลายในปัจจุบันยังมีความผันผวนอย่างมาก โดยลูกค้าจะสั่งออเดอร์เร็วขึ้น จากเดิมออเดอร์ล่วงหน้า 3-12 เดือนขณะนี้เหลือเพียง 1 เดือน ทำให้โรงงานพอกหนังต้องปรับตัวด้านการสต็อกสินค้า โดยการวางแผนและคาดการณ์การสั่งซื้อสินค้า และผลิตล่วงหน้า เพื่อให้สามารถส่งสินค้าได้ทันท่วงที

แตกไลน์แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม

สำหรับวัตถุดิบหลัก คือ หนังวัว สั่งซื้อจากอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสกลนคร ราคาอยู่ที่ 40 บาทต่อกิโลกรัม โดยราคาจะขึ้นอยู่กับความต้องการบริโภคเนื้อวัว หากไม่มีความต้องการบริโภคเนื้อวัว หนังก็จะมีปริมาณลดลง ส่งผลให้ราคาสูงขึ้น บริษัทมีกำลังการผลิตสูงสุด 1.5 ล้านตารางฟุตต่อเดือน ราคาจำหน่ายหนังพอกเฉลี่ยประมาณ 93 บาทต่อตารางฟุต

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิต คือ การควบคุมคุณภาพของหนังวัว และขาดแคลนแรงงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของเครื่องหนัง และสารเคมีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต หากทำผิดขั้นตอนจะส่งผลต่อคุณภาพและกระทบต่อความเชื่อถือของลูกค้า

นายณิชากล่าวอีกว่า บริษัทมีแผนที่จะแปรรูปผลิตเป็นกระเป๋า เข็มขัด เครื่องหนัง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าด้วย เน้นเจาะตลาดในประเทศเป็นหลัก โดยคาดว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าจะเห็นสินค้าออกสู่ตลาด

สำหรับปี 2559 คาดว่าบริษัทจะมีรายได้รวมประมาณ 500-600 ล้านบาท ลดลง 15% จากปี 2558 สาเหตุหลักมาจากเศรษฐกิจไทยและต่างประเทศยังไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร